

You have downloaded a document from
RE-BUŚ
repository of the University of Silesia in Katowice

Title: Wierzyć w tego samego i tak samo - recenzja

Author: Grzegorz Kucza

Citation style: Kucza Grzegorz. (2007). Wierzyć w tego samego i tak samo - recenzja. "Śląskie Studia Historyczno-Teologiczne" (T. 40, z. 2 (2007), s. 479-481).

Uznanie autorstwa - Na tych samych warunkach - Licencja ta pozwala na kopiowanie, zmienianie, rozprowadzanie, przedstawianie i wykonywanie utworu tak długo, jak tylko na utwory zależne będzie udzielana taka sama licencja.

Śląskie Studia Historyczno-Teologiczne 2007, t. 40, z. 2, s. 479–481

Wierzyć w tego samego i tak samo. Ekumeniczna dogmatyka Dietricha Bonhoeffera, red. Jarosław M. Lipniak, Świdnik 2006, 161 s.

W ramach serii wydawniczej Biblioteka Diecezji Świdnickiej, ukazała się praca zbiorowa pod redakcją ks. Jarosława M. Lipniaka pt. *Wierzyć w tego samego i tak samo. Ekumeniczna dogmatyka Dietricha Bonhoeffera*. Można sądzić, że inspiracją do napisania książki była przypadająca w minionym roku setna rocznica urodzin tego wybitnego teologa luterańskiego oraz zorganizowany we Wrocławiu w dniach od 3 do 8 II 2006 r. Międzynarodowy Kongres Bonhoefferowski. Wśród autorów artykułów składających się na powstanie książki znajdują się teologowie z Papieskiego Wydziału Teologicznego we Wrocławiu, Papieskiej Akademii Teologicznej z Krakowa, Wyższego Seminarium Duchownego z Łomży, a także biskup Regensburga prof. G. L. Müller. Całość dzieła została podzielona na trzy części: 1. Wierzę w Boga Ojca Wszechmogącego..., 2. ...i w Jezusa Chrystusa, Syna Jego jedynego, Pana naszego..., 3. Wierzę w Ducha Świętego... Taka struktura przypomina wyznanie wiary zawarte w *Dużym katechizmie* Marcina Lutra. Autorzy artykułów ukazują ekumeniczny wymiar teologii Bonhoeffera. On sam zaś często podkreślał, że droga Kościoła i droga działalności ekumenicznej łączą się z sobą przez wezwanie do nawrócenia. Dietrich Bonhoeffer (1906–1945) należy do tych teologów luterańskich minionego wieku, którzy z całą pewnością ze względu na swoją twórczość oraz postawę życiową zasługują na uwagę. Jego teologia jest bowiem przedmiotem zainteresowania nie tylko teologów protestan-

ckich, ale również katolickich i prawosławnych. Ten fakt uzasadnia użycie w stosunku do jego refleksji teologicznej określenia „ekumeniczna dogmatyka”. Swoją twórczością wywarł on wpływ na takich teologów, jak: J. Robinson, J. Moltmann, J. B. Metz.

Bonhoeffer urodził się we Wrocławiu, w zamożnej rodzinie znanego profesora psychiatrii i neurologii Karla Bonhoeffera, z przekonania agnostyka. Jako młody student (studia rozpoczął, mając zaledwie 17 lat) uniwersytetu w Tybindze i Berlinie zetknął się z kręgiem teologii liberalnej. Studiował u A. von Harnacka i Reinholda Seeberga. Odbił także dodatkowe studia w Union Theological Seminary w Nowym Jorku. W 1927 r. pod kierunkiem prof. Reinholda Seeberga napisał rozprawę doktorską *Sanctorum Communio. Eine dogmatische Untersuchung zur Soziologie der Kirche*. Według niego, człowiek jest istotą stworzoną do życia we wspólnocie. Przez swoje życie oddziałuje na innych. Również w rozprawie habilitacyjnej *Akt und Sein. Transzendentalphilosophie und Ontologie in der systematischen Theologie*, wydanej w 1931 r., Bonhoeffer widzi istotę życia chrześcijańskiego jednostki w religijnym życiu wspólnoty widzialnego Kościoła. Jego zdaniem, chrześcijanin, uczestnicząc w życiu wspólnoty Kościoła, uczestniczy niejako w życiu samego Boga. Niewątpliwie na osobowość Bonhoeffera wielki wpływ wywarł fakt dojścia Hitlera do władzy oraz związany poniekąd z tym wydarzeniem kryzys osobowości chrześcijańskiej. Po opublikowaniu rozprawy habilitacyjnej *Akt und Sein...*, dokonuje się u Bonhoeffera przemiana. Od tej chwili nie Kościół, lecz sam Jezus Chrystus staje się dla niego centralnym punktem chrześcijaństwa. Bonhoeffer uważany jest za inicjatora kierunków teologicznych lat pięćdziesiątych i sześćdziesiątych ubiegłego stulecia, określanych jako „chrześcijaństwo bezreligijne” lub „chrześcijaństwo świeckie”. Podstaw tej koncepcji należy szukać w kryzysie niemieckiego Kościoła okresu II wojny światowej. Nie chodzi jednak o propagowanie chrześcijaństwa bez dogmatów, bez Boga, bez sakramentów, bez Kościoła. Zdaniem Bonhoeffera, człowiek powinien szukać spotkania z Bogiem nie na granicy doczesności i poza doczesnością, ale w centrum doczesności. To właśnie świat ze świeckimi ludźmi i ich problemami staje się miejscem obecności i działania Boga. W tym świecie powinni być obecni chrześcijanie zaangażowani w przekazywanie Ewangelii. W ten sposób proklamował on epokę chrześcijaństwa „bezreligijnego”, albo inaczej „świeckiego”, która będzie w nowy sposób przekazywać zeświecczonemu człowiekowi prawdę Ewangelii. Miarą takiego chrześcijaństwa nie będzie jedynie wyznanie wiary, ale przede wszystkim naśladowanie Chrystusa poprzez zaangażowanie w najważniejsze, „świeckie” dziedziny życia społeczeństwa. W pewien sposób bonhoefferowska teologia laikatu znalazła swoje miejsce w kilkadziesiąt lat później na Soborze Watykańskim II (zob. dekret o apostołstwie świeckich *Apostolicam Actuositatem*), a w czasach nam bliższych w posynodalnej adhortacji apostołskiej Jana Pawła II *Christifideles laici*. Możemy powiedzieć, że Bonhoeffer odrzuca dominujące w teologii chrześcijańskiej podejście ontologiczne, natomiast wprowadza skrajną postać podejścia etyczno-egzystencjalnego. Zgodnie z Ewangelią, chrześcijanin jest zobowiązany do wzięcia swojego krzyża i naśladowania Chrystusa w służbie dla drugiego człowieka.

Na polskim rynku wydawniczym ukazały się polskie tłumaczenia niektórych prac Bonhoeffera, a także szereg pozycji poświęconych jego teologii. Na uwagę zasługuje pozycja E. Bethge, *Dietrich Bonhoeffer. Świadek Ewangelii w trudnych czasach*, (Bielsko-Biała 2003, s. 142), w której znajdujemy bogatą bibliografię Bonhoeffera, zarówno teksty opublikowane za jego życia, jak i jego teksty zebrane i opublikowane współcześnie. Mamy tu także bogaty zestaw literatury poświęconej Bonhoefferowi (dzieła biograficzne, monografie: interpretacje i badania oraz prace zbiorowe). Z ostatnich pozycji należy wymienić ponadto: ks. Bogusław Milerski, *Dietrich Bonhoeffer. Teolog chrześcijaństwa świeckiego*, [w:] *Leksykon wielkich teologów XX/XXI wieku*, red. J. Majewski i J. Makowski,

Warszawa, Biblioteka „WIEZI” 2003, [30–39], s. 38–39); ks. Andrzej Napiórkowski, *Dietrich Bonhoeffer i jego wizja Kościoła*, Kraków, Wyd. PAT 2004; Werner Milstein, *Mieć miejsce w świecie. Dietrich Bonhoeffer na nowo odczytany*, Warszawa, Wyd. Verbinum 2006. Do grona publikacji poświęconych teologii i postaci tego wielkiego teologa luterńskiego i ekumenisty zaliczyć należy także pracę zbiorową pod redakcją ks. Jarosława M. Lipniaka, *Wierzyć w tego samego i tak samo. Ekumeniczna dogmatyka Dietricha Bonhoeffera*. Publikacja przybliży nam zarówno jego postać, jak i bogactwo refleksji teologicznej. Pozwala nam również odnaleźć ekumeniczne współbrzmienie wybranych wątków uprawianej przez niego teologii z katolicką dogmatyką.

Ks. Grzegorz Kucza